

No. 7.

BIBLIOTECA UNIVERSALĂ

GUY DE MAUPASSANT

NUVELE

SURORILE RONDOLI. — EL ? —
ZAVORUL.

Prețul 25 Bani.

PROIECTUL „UNIVERSAL” A. I. NIȚEANU — BUCUREȘTI.

A apărut:

No. 1, *N. Ţinc*, Monstrui.

No. 2, *Contele de Echartshausen*: Pricina răsvăririlor și leacul lor. *Ce contribuie mai mult la revoluțiunile timpurilor actuale și care ar fi mijlocul cel mai sigur spre a le preîntâmpina în viitor. O scriere pentru a fi pătrunsă de domnitori și popoare.*

No. 3, *M. Eminescu*: Sărmanul Dionis.

No. 4—5, *Henryk Sienkiewicz*: O idilă în Savana.

No. 6, *Emile Zola*: Sărbătoarea din Coquesville.

Biblioteca Universală își justifică titlul prin aceea că va publica în mod universal tot ceea ce este bun în literatură și știință ca: filozofie și critică; poezii și romane nuvele și povești; schițe istorice și descripții geografice; — cu un cuvânt ea publică tot ceea ce este bun și moral, tot ceea ce poate fi util și plăcut.

În atingerea acestui scop, ea va apare nu numai odată pe lună după cum a anunțat, ci chiar de mai multe ori, atârând tot succesul ei de la încurajarea ce ne-o va da stimații cititori. pe care'i rugăm a ne da tot concursul.

Diracțiunea Bibliotecii Universale să ofere pentru serviciul literaturii românești, ca să fie intermediară între autori și public. În acest scop roagă pe scriitorii români, ca să-și trimeată operile originale, sau traduceri ale autorilor străini, spre a fi publicate în ea.

Correspondența de orice natură, referitoare la Biblioteca Universală să se adreseze: Atanasie I. Nițeanu strada Negru-Vodă No. 21, București.

Orice număr din Biblioteca Universală costă 25 bani.

Abonamente pentru 10 numere plătite înainte, costă 2 lei

CS

GUY DE MAUPASSANT

NUVELE

SURORILE RONDOLI * * *

* * * EL ? * * *

* * * ZAVORUL

Traducere de

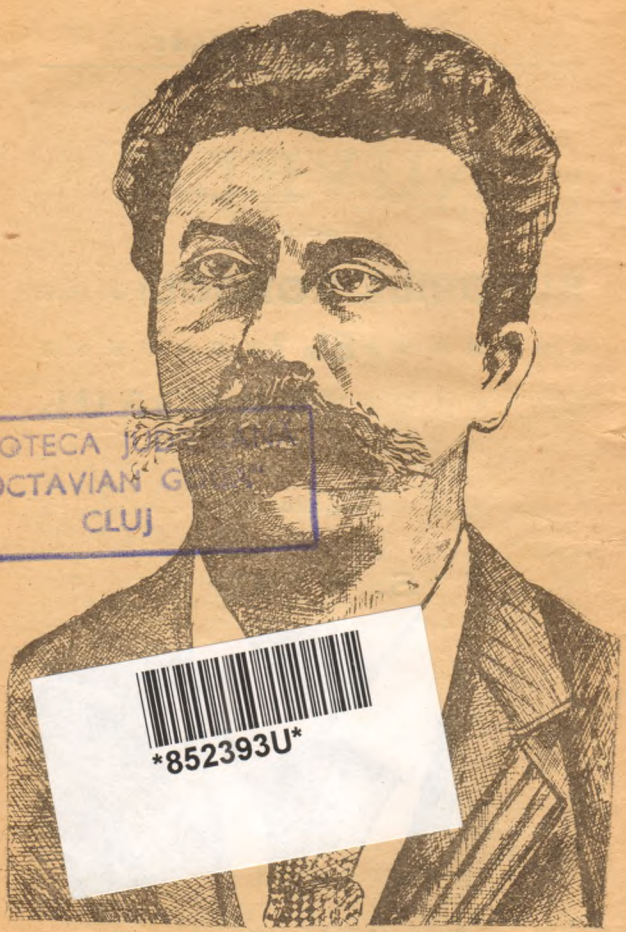
S. DINU

Editura „Biuroului Universal“, Ath. I. Niteanu
 Strada Negru-Vodă, 21
 BUCUREȘTI

821.133.1-3 821.133.1-32 = 135.1

M49 D: 821.133.1

BIBLIOTECA J. I. BR
„OCTAVIAN G
CLUJ

GUY DE MAUPASSANT.

RI-457

MAUPASSANT.

HENRY-RENÉ-ALBERT-GUY DE MAUPASSANT, — cel mai mare novelist al Franței — s'a născut în castelul *Miromesnil* (Pe Sena) la 5 August 1850, și a murit la 6 Iulie 1893. Tatăl său — care se ocupă cu afaceri de bursă, — eră de origină din Lorena, mama sa, de burghezie normandă, care de timpuriu despărțită de bărbatul său, și-a luat asuprași creșterea fiului ei. Eră prietenă din copilărie cu *Flaubert*.

Primele studii Maupassant le-a făcut în casă. Mai târziu urmă la seminarul din Yvetot și termină la liceul din Rouen. După aceasta intră, ca funcționar la ministerul de marină și apoi la cel de instrucție. La 20 de ani se înrolă în armată.

Ca și *Flaubert*, el nu a început a produce de cât foarte târziu. Primul său volum a apărut în 1880 sub titlul *Versuri*. După aceasta publică admirabila sa povestire „*Boule de suif*” (cocoloși de său), în care, pentru prima oară își arată o observațiune pătrunzătoare și un stil care îi pune în capul tinerei generațiuni literare.

După *Boule de suif*, urmează o lungă serie de povestiri și romane (în total vre-o 225) care formează opera sa de 27 volume: la *Maison Tellier* (1881); *Mademoiselle Fifi* (1882); *les Contes de la Becasse*, *Clair de Lune* (1883); *Une Vie*

(roman) (1883); *Au Soleil* (călătorie), *les Soeurs Rondoli*, *Mis Harriett* (1884); *Yvette*, *Contes du Jour et de la Nuit* (1885); *Bel-ami* (roman) (1885); *Petit Roque*, *Monsieur Parent*, (1886); *Toine*, *le Horla* (1887); *Mont-Oriol* (1887); *Sur l'Eau* (călătorie), *le Rozier de M-me Husson* (1888); *Pierre et Jean* (roman) (1888); *La main gauche*, (1889); *Fort comme la Mort* (roman) (1889); *l'Inutile Beauté*, *la Vie errant* (călătorii) (1890) și *Notre Coeur* (roman) (1890).

S'a încercat și în teatru, dar nu prea a obținut succes.

Intr'o scriere a sa care a apărut de curând la Paris, sub titlul: *La Vie et l'Oeuvre de GUY DE MAUPASSANT*, — d-l Edouard Maynial¹⁾ studiază cauzele cari au produs opera acestui mare scriitor, ne arată cum multe din subiectele scrierilor sale, nu sunt, decât niște întâmplări din viață. De exemplu, *povestirile sale normande*, nu sunt de cât niște amintiri din copilăria și adolescența sa, pe cari le-a petrecut în Normandia. *Boule de suif* și alte *povestiri de războiu și invazie* nu vin decât de la înrolarea sa. De asemeni *povestirile sale de vânătoare* vin dela pasiunea ce el o avea pentru canotaj. Nuvelele „*Gaulois*“ și romanele *Bel-ami* și *Notre coeur*, de la senzualitatea sa și disprețul său către femei. Apoi opere ca: *Lui*, *Le Horla*, *Qui sait*, ș. a. nu sunt decât niște descrieri din viața sa, în timpul bolii grozave de care suferea.

Cartea d-lui Maynil este un roman dureros în care este descrisă viața adevărată a unui nenorocit.

Boala lui MAUPASSANT începe pe la 1880, dar

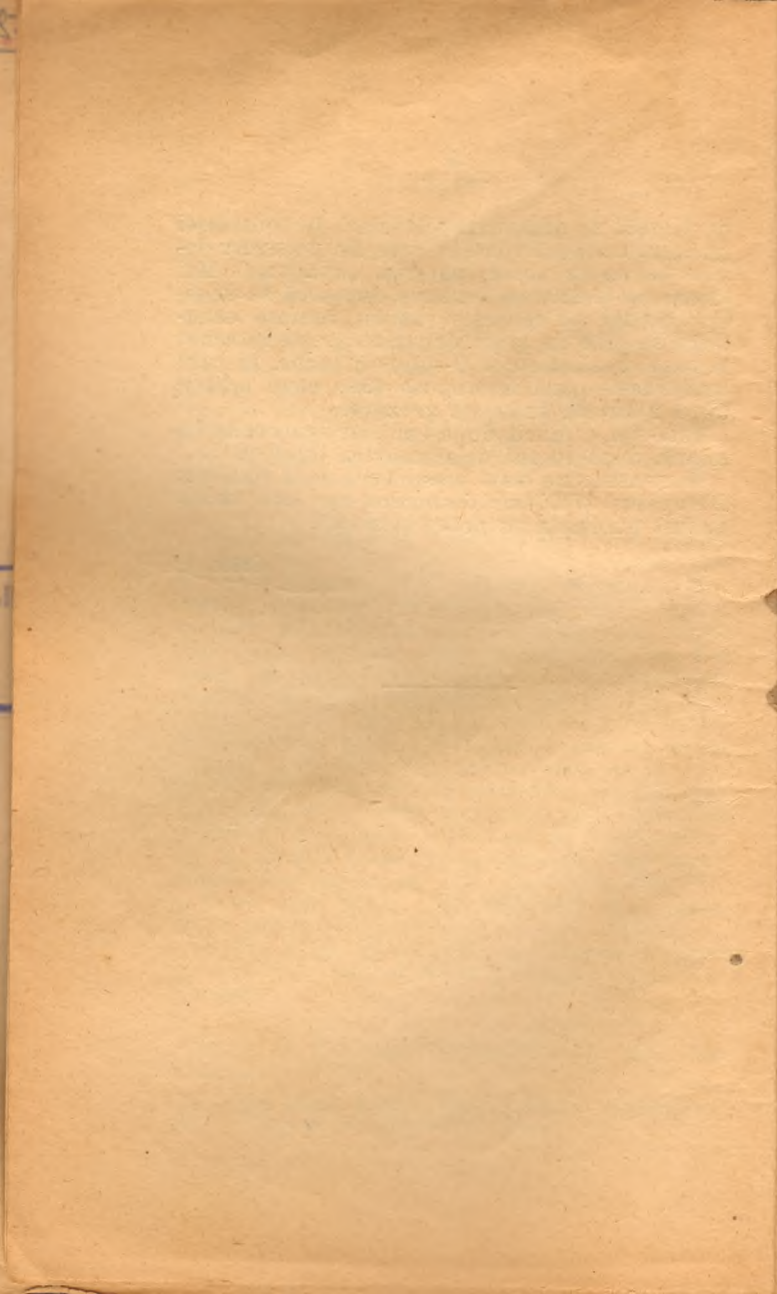
1) Asupra acestei scrieri, o foarte interesantă recenziune s'a făcut în *Viața Românească*, anul cor. No. 2.

de la 1884 se agravează și tocmai în toiul celei mai strălucite activități literare, MAUPASSANT devine nebun în toată puterea cuvântului. Mai târziu pe la 1892 în Ianuarie, încearcă să se sinucidă, dar nu reușește. De aci înainte sănătatea sa este cu totul zdruncinată, este internat la casa de sănătate a D-rului Blanche, în care mai trăește până în August 1893, când moare, după 2 ani de suferință grozavă.

Tată-său a murit după 4 ani, iar nenorocita lui mamă, după 10 ani dela moartea fiului ei!!...

MAUPASSANT a lăsat neisprăvite două romane: *L'Angelus* și *L'Ame étrangère*, cari mai târziu au fost publicate cu notițe și studii.

Grion.

SURORILE RONDOLI.

Nu, nu cunosc Italia, zise Petre Jouvenet. Am încercat s'o văd de două ori, dar totdeauna m'am oprit la frontieră, fiindu-mi peste putință să merg mai departe. Totuși, încercările mele mi-au dat o idee fermecătoare de obiceiurile acestei țări divine. Mi-a mai rămas să-i cunosc orașele, muzeele și capodoperile-i fără număr. Voi încercă din nou la prima ocazie, să pun piciorul pe pământul ăsta, pe care niciodată n'am putut să-l trec. Nu mă pricepeți? Am să mă explic. În anul 1874, o poftă nebună m'apucă să vizitez Florența, Roma și Neapole. Asta s'a întâmplat pe la 15 Iunie, când seva de primăvară te mână să călătorești și să iubești femeile. Nu sunt pățimaș de călătorii. Să treci din loc în loc, mi să pare ceva obositor și fără folos. Noaptea din tren, somnul săcâit din vagon cu dureri de cap și spetele rupte—când te deștepți într'o cutie pe roate; murdăriile din aer care-ți umplu

genele și părul, mirosul de cărbune ce-l aspiri într'una, mesele de seară groaznice—în curentul dela bufet,—toate astea sunt, după mine, începuturi neplăcute pentr'un voiaj de plăcere.

După mizeriile expresului, vin melancoliile din otel, din otelul plin de lume și totuși gol pentru tine, camera necunoscută și patul suspect. Imi iubesc patul mai mult de cât orice. El e sanctuarul vieții. Ii dai carnea obosită ca să ți-o însuflețească din nou, ca să ți-o întremeze în albeața cearceafurilor și în căldura pernei. În el găsim cele mai plăcute ceasuri din viață : ceasurile de dragoste și de somn. Patul e sfânt după mine. Trebuie respectat, venerat și iubit ca și cum ar fi lucrul cel mai bun și cel mai delicios din lume. Nu pot să ridic plapoma unui pat de hotel, fără să nu mă cutremur de scârbă. La ce-a servit aseară ? Ce oameni murdari și grețoși, au dormit pe saltelele lui ? Și-mi vin apoi în minte toate ființele respingătoare de cari te izbești la tot pasul : cocoșatii nesuferiți, buboșii, cei cu mâinile murdare, care-ți amintește picioarele și restul. Mă gândesc la cei ce trec pe stradă și lasă în urmă-le mirosul grețos de nădușeală și usturoi ; la cei sluiți, la râioși, la sudoarea bolnavilor, la toate urâțeniile și murdăriile omului. Toate astea au trecut prin patul în care mă sui. Mă cutremur intrând în el...

Apoi mesele din otel, mesele în mijlocul

indivizilor stupizi și ridiculi, la fel cu acelea când mănânci singur la birt, pe o masă luminată slab și trist de o lumânare sărăcăcioasă.

Dar noaptea... noaptea ce te plictisesc în mijlocul orașului necunoscut. Cunoașteți ceva mai de plâns, decât noaptea ce cade peste orașul strein? Mergi înainte prin mulțimea care nu stă locului, prin fierberea ce te face să crezi că te plimbi în vis. Privești în juru-ți. Figuri ce nu le-ai mai văzut, nu le vei mai vedeă. Asculți glasuri ce vorbesc de lucruri indiferente, într'o limbă ce n'o știi. Inima ți-e strânsă, picioarele moi, sufletul copleșit. Mergi, fugi înainte, să treci de otelul unde te vei simți mai izolat, fiindcă ești acasă la tine, dar o casă a ta, cumpărată și locuită de toți. Te oprești căzând pe un scaun dintr'o berărie cu luminile aprinse, ale cărei draperii și policandre, te indispun mai mult decât întunericul din stradă. În fața paharului plin de spumă ce ți-l aduce chelnerul, te simți așa de singur că-ți vine nebunie, că-ți vine să pleci, să fugi în neștire undeva, oriunde, ca să nu rămâi lângă masa de marmură scaldată de lumină. Atunci vezi de odată cât ești și vei fi veșnic singur pe lume, că trecând pe stradă unde dai de oameni, capeți doar iluzia că semeni cu dânșii. Numai în orele de singurătate, de izolare completă, în mijlocul orașelor depărtate, mai poți gândi

profund, limpede și just. Numai atunci vezi viața dezbrăcată de minciuna obiceiurilor căpătate și de așteptarea care ne tot minte. Cutreerând lumea, vezi că nu-i nimic de parte, că totu-i efemer și fără sens. Dorind necunoscutul, găsești zădărnicia. Străbătând pământul, vezi cât e de mic și de neschimbat.

Cunosc indestul nopțile întunecoase când mergi la întâmplare prin străzi necunoscute; mi-e groază de ele. Astfel, cum pentru nimic în lume n'aș fi plecat singur, hotărâi pe Paul ca să mă însoțească. Il știți pe Paul. Pentru dânsul, lumea există într'un cuvânt: femeia. Viața-i apare poetizată, luminată numai de femei. Pământul e bun de locuit, fiindcă le poartă pe el; soarele e cald și strălucitor, pentru că le face frumoase; aerul e dulce de respirat, fiindcă li se joacă pe piele și le mângâie părul; luna e fermecătoare, pentru că le dă visuri, ... căci lumina-i sfântă le scaldă iubirea într'un farmec duios. Toată activitatea lui Paul e condusă numai de femei. Spre ele își poartă gândurile, silințele și speranțele sale.

Un poet a vestejit soiul ăsta de oameni:

I

Urâsc adânc pe bardul ce cu-un ochiu aprins
Privește-o stea pe ceruri șoptind un nume 'ncet
Și pentru care firea imensă ar fi goală
De nu-ar duce 'n cârcă pe Ninon sau Lisette.

II

Oameni plăcuți aceia-'s care-și dau osteneala,
— Pentru ca să ne placă ăst univers sărman —
De-a îmbracă în fuste copacii din câmpie
Pe culmile de dealuri de-a pune-un alb tulpă.

III

De sigur n'a înțeles'o divina-ți armonie
O vecinică natură cu viersul tremurat
Acei ce nu merg singuri prin ștersele ponoare
Și la femei visează prin codru 'nflorat.

Când i-am vorbit lui Paul de Italia, m'a refuzat. Dar tot istorisindu-i întâmplări de călătorii, i-am spus între altele, că italiencele sunt foarte frumoase; l'am făcut să spere plăceri delicioase la Neapole, prin mijlocirea unui oarecare Michel Amoroso— ale cărui deslușiri sunt fără preț călătorilor— și l'am convins.

II

Luarăm expresul de Joi 26 Iunie seara. Nu pleacă nimeni la Sud în timpul acesta. Eram singuri în vagon, fără chief amândoi, necăjiți că am plecat din Paris, indispuși de ideia unui astfel de voiaj și regretând Marly care-i așa de plăcut; Sena cea frumoasă cu țărmurile-i verzi; zilele de vagabondaj într'o barcă ușoară; serile calde, când așteptam pe mal, așteptând noaptea fermecătoare să ne învâluie. Paul se trânti.

într'un colț după plecarea trenului și bombăneà singur : „E stupid să pleci acum la Sud“.

Cum nu mă mai puteà părăsi, îi replicai și eu : „Nu trebuia să mergi“. Nu răspunse ; dar tot privindul, furia lui era cât pe aci să mă facă să leșin de răs. Semănà cu o veveriță. De altfel, fiecare din noi păstrează în trăsurile feței, sub masca de om, un tip de animal, ca un semn dinstinctiv al rasei primitive. Câți n'au boturi de mops, capete de țap, de epure, de vulpe, de cal sau de bou. Paul e o veveriță cu aspect de om. Are ochii sprinteni, părul roșu, nasul ascuțit, corpul mic, subțire, mlădios, sglobiu și o mare asemănare în toată firea lui cu acest animal. În sfârșit o potriveală de gesturi, de mișcări ; și de ținută, scoate la iveală un vag atavism. Adormisem amândoi somnul neliniștit din drumul de fier, pe care țil întrerupe amorteala mâinilor și picioarelor și oprirea bruscă a trenului. M'am trezit mergând de a lungul Ronului. Țârâitul nesfârșit al greerilor intrând pe fereastră, țârâitul care pare glasul pământului cald — cântecul Provenței — ne asvârle în față, în piept, în suflet, vesela senzație a Sudului ; iar mirosul pământului ars, ne-a amintit patria pietroasă și plină de soare a măslinului bondoc, cu foile de un verde închis. Oprindu-se trenul, un amplotiat mergea dealungul

vagoanelor strigând un *Valența* sonor, un adevărat *Valența*, cu accent, cu tot accentul, un *Valența* în fine ce ne readuse nervilor acel gust de Provența, dat mai adineaori de timbrul scârțitor al greerilor. Până la Marsilia nimic nou. Coborâram la bufet ca să mâncăm ceva. Intorcându-ne în vagon, găsirăm o femeie. Paul îmi făcu cu ochiul semnificativ. Cu un gest obișnuit își răsuci mustața, își așeză freza, strecurându-și ca un pieptene degetele-i desfăcute prin părul deranjat și stătu jos în fața necunoscutei. Ori de câte ori mă găsesc, fie în voiaj, ori în societate, înaintea unei figuri necunoscute, mă chinuște gândul să ghicesc ce suflet, ce inteligență, ce caracter se ascunde în dosul trăsurilor ei. Era o femeie tânără; o fată dela Sud cu siguranță. Avea ochi superbi, părul negru, ondulat și creț, dar mai cu seamă lung, că părea greu; numai privindu-l aveai senzația că-i apasă capul. Imbrăcată elegant și cu un oarecare gust meridional, părea puțin comună. Trăsurile-i regulate ale feței n'aveau de loc acea grație sau desăvârșire de noblețe, aceea gingășie fină pe care vlăstarele aristocrate o moștenesc prin naștere și care-i semnul distinctiv al unui sânge pur. Purtă brățări prea late ca să fi fost aur, cercei încărcăți de pietre sclipitoare prea mari pentru diamante și i se simțea în toată firea ceva din popor. Ghicea-i cât de colo,

că trebuia să vorbească tare, să strige la ori și ce ocazie cu gesturi dezordonate. Trenul plecă. Ea rămase nemișcată la locul său, cu ochii fieși drept înainte, într'o atitudine posomorâtă de femeie furioasă.

Nu părea să ne fi observat. Paul începù să vorbească cu mine, spunând lucruri cu intenție să producă efect, să atragă atenția, ca și negustorii ce își întind marfa la vitrine ca să stârnească gustul. Dar părea că nu ne aude.

— „Tulon ! zece minute ! Bufet !...“ strigă angajatul. Paul îmi făcu semn să ne dăm jos și imediat îmi spuse pe peron : „Cine o fi ?“

Incepui să râd : „Știu și eu ; nu mă interesează“.

El era foarte aprins : „Tare-i drăguță și voinică ștregărița : Ce mai ochi ! Dar părea supărată și plictisită. Nu o atrăgea nimic“.

Îi șoptii : „Te ostenești degeaba“. El se supără : „Dar nu-ți vorbesc de asta ; o găsește drăguță, iată totul.“

Dacă-i am putea vorbi. Dar ce ? Dă-mi o idee !

Nu bănuiești cam cine-ar putea fi ?“.

— „Nu, pe cinstea mea. Cu toate astea cred că-i vre-o cabotină ce aleargă să-și găsească trupa de care s'a rătăcit, din cauza vreunei aventuri de dragoste“. El s'a supărat ca și cum i-ași fi spus un lucru neplăcut și reluă : „După ce o cunoști ? Eu

din contră o gădesc foarte la locul ei". Ii răspunse-i: „Privești-i dragă brățarele, cerceii, și toaleta. Nu m'aș miră să fie vre-o baletistă sau călăreață de circ; ba nu, mai iute o baletistă. Nu vezi oare în tot ce face ceva care miroase a scenă?" Ideia asta nu-i convenea de loc:—„Le prea tânără, n'are nici douăzeci de ani“.

— „Dar bine, prietene, sânt atâtea lucruri cari se pot face înainte de douăzeci de ani. Bunăoară dansul și declamația, fără să mai socotim și altele, practicate, chiar când nu sunt cele două“.

— „Călătorii pentru expresul de Nisa, Vintimiliă. Pofțiți în vagoane d-lor! strigă ampoiatal“.

Ne urcarăm. Vecina noastră mănecă o portocală. Cu siguranță că nu eră de loc manierată. Sta cu batista pe genunchi și după felul cum curăța coaja, cum deschidea gura ca să înhațe cu buzele sferturile fructului, cum scuipea sâmburii pe fereastră, din gesturi și deprinderi, ieșea la iveală o educație proastă. Părea mai necăjită ca adineauri și-și înghițea repede portocala c'o aparență de furie comică. Paul o mănecă din ochi, căutând cam ce-ar putea face să-i atragă atenția, să-i ațâțe curiozitatea. Incepurăm discuția dând drumul la un șir lung de cuvinte distinse, citând familiar chiar nume de celebrități. Nu se sinchisea de loc. Trecurăm Frejus, Saint Raphaël.

Trenul alergă în această grădină, în acest rai de trandafiri, prin această pădure de portocali și lămâi înfloriți — cari au în acelaș timp buchete albe și fructe de aur — sbură prin acest regat de parfumuri, pe acest țarm minunat care leagă Marsilia cu Genua. Trebuie să mergi în Iunie pe această coastă unde cresc flori superbe. Ele cresc în voe, cu totul sălbatice prin văile strâmte și pe povârnișul dealurilor. Astfel că mergând, dai de câmpii întinse, pajiști, grădini și boschete de trandafiri. Se agață de ziduri, înfloresc pe acoperișuri, se sue pe arbori, scânteiază prin frunzișuri albi, roșii, galbeni, mari și mici, unii îmbobociți, alții încăreți și strălucitori. Mirosul lor puternic răspândit în juru-le îngroașe aerul, îl face delicios și molesitor. Parfumul, mai puternic al portocalilor înfloriți, îndulcește respirația, zaharisește mirosul. Marea coastă cu stâncile arse se întinde scăldată de Mediterana fără nici o undă. Soarele greu de vară cade într'un mănuchi de foc pe munți, pe plăjile nesfârșite de nisip, pe marea de-un albastru puternic și nemișcat. Trenul merge într'una. Intră prin tuneluri, traversând stânci ce cad în apă, alunecă prin văi, trece pe de-asupra apei, pe vârfurile de piatră înalte și drepte ca zidurile, pe când un fin și vag miros de apă sărată, de plante marine ce se usucă, se amestecă din când în când cu puterni-

cul și plăcutul parfum al florilor. Paul nu mai vedeà, nu-l mai interesà, nu mai auzea nimic. Erà captivat. La Cannes vrând să-mi vorbească din nou, îmi făcù semn să coborâm. Cum ieșirăm din vagon mă luă de braț.

— „Știi că e fermecătoare? I-ai văzut ochii? Dar părul... Eu n'am mai văzut un păr la fel cu al ei!“

Ii răspunsei:— „Din două una: ori te calmezi, ori dai asalt... Nu pare de nebiruit, cu toate că-i nițel morocănoasă“.

El reluă:— „Tu nu poți să-i vorbești? Să-i spui ceva? Eu nu găsesc nimic. Sunt de-o timiditate stupidă la început. Nu m'am putut agăța în viața mea de prima femeie dupe stradă. Mă țiu după ele, mă învârtesc în jurul lor, m'apropii și nu găsesc de loc fraza necesară. O singură dată am încercat o conversație. Văzând că nu mă respingea de fel și trebuind să spun ceva bâlâii: „Sânțeți bine doamnă?“... Mi-a răs în nas și-am plecat plouat.

Ii promisei lui Paul să-mi întrebuițez toată dibăcia ca să stârnesc o conversație și când ne reluarăm locurile îmi întrebai vecina foarte grațios:

— „Vă supără tutunul, doamnă?“.

Ea răspunse:— „Non capisco.“

Era o italiancă. Imi venea să mor de răs. Paul nu știa o vorbă italienește și eu tre-

buiă să fac pe interpretul. Imi începui rolul. Ii spusei, în limba dânsii :

— „Vă întrebam doamnă, dacă vă supără cum-va fumul de tutun?“..

Se uită chiondorâși la mine și-mi răspunse:— „Che mi fa!“...

Nu-și întorsese capul, nu-și ridicase ochii la mine, așa că rămăsei nedomirit, neștiind dacă trebuia să iau acest „puțin importă“ ca o autorizație, ca un refuz, ca un adevărat semn de nepăsare, sau drept un simplu: „Lasă-mă 'n pace“.

Reluai: — „Doamnă dacă tutunul vă supără cât de puțin?“...

Imi răspunse:—„mica“ cu o intonație care semăna cu „Dă-mi bună pace“. Era întrucât-va o permisiune și zisei lui Paul:—„Poți fumă“. El mă privi cu totul mirat, ca un oarecare ce caută să priceapă pe niște oameni, ce-i vorbește în față o limbă străină și mă întrebă cu un aer foarte hazliu :

— Ce i-ai spus ?

— Am întreat-o dacă putem fumă.

— Nu știe franțuzește ?

— De loc.

— Ce ți-a răspuns ?

— Că ne dă voe să facem ce-om pofti...

Mi-aprinsei țigara. Paul relui:—„Asta-i tot ce ți-a spus?“.

— Dacă ia-i fi socotit vorbele, ai fi văzut că n'a scos mai mult ca șeșe, dintre care două ca să-mi arate că nu știe franțuzește.

Rămân patru. Prin urmare în patru cuvinte nu se pot expune așa de multe lucruri“.

Bietul Paul erà fără chef, zăpăcit cu totul.

Deodată italianca mă întrebă cu tonul indispus ce-i părea firesc :— „Știți la ce oră sosim la Genua ?“ Răspunsei : — „La unsprezece noaptea, doamnă“.

Apoi după o clipă de tăcere, reluai :— „Și noi mergem tot la Genua : Am fi foarte fericiți, — vă rog să credeți — să vă putem servi cu ceva pe drum“.

Cum ea nu răspunse, eu insistai :— „Sânteti singură și o să aveți poate nevoie de ajutorul nostru“.

Articulă din nou un „mica“ așa de aspru că-mi închise gura. Paul mă întrebă :

— Ce ți-a spus ?

— Că te găsește încântător !

Nu-i ardeà de glumă și mă rugă scurt să nu-mi bat joc de el... Atunci îi tradusei și răspunsul ei și propunerea-mi galantă, respinsă așa de categoric. Paul se svârcolea ca o veveriță în cușcă și-mi spuse : — „Dacă am puteà ști la ce hotel trage, să mergem și noi. Vezi n'o poți întrebà cu dibăcie ? N'o poți face să vorbească din nou ?“

Nu erà ușor și nu mai știam ce să scornesc, doritor eu acum, să fac cunoștință cu o femeie așa de curioasă. Trecurăm Nisa, Monaco, Menton și trenul se opri la graniță pentru inspecția bagajelor. Cu toate

că nu pot suferi oamenii rău crescuți, ce mănâncă prin vagoane, cumpărai o întregă provizie, pentru a tentă, într'o ultimă sforțare, lăcomia tovarășei noastre.

Simțeam bine că fata asta nu eră greu de captivat. Cine știe ce neplăcere o supărase. Dar e de ajuns o nimica toată, să-i stârnești o poftă, să-i arunci un cuvânt, să-i oferi ceva plăcut, ca s'o înveselești, s'o convingi și s'o birui. Plecarăm din nou. Eram singuri câte și trei. Imi instalai mâncarea pe canapea, făcui puiul bucăți, așezai cu eleganță feliile de șuncă pe hârtie, apoi rânduii cu grijă, foarte aproape de dânsa, dezertul nostru: fragi, prune, cireși, prăjituri și zaharicale. Când ne văzù mănâcând, scoase și ea dintr'un săculeț, o bucată de ciocolată cu două cornuri și începù să le ronțăe cu dinții săi albi și ascuțiți. Paul îmi ziseșincet :

— Pofteste-o.

— La asta mi-e și mie gândul; dar e foarte greu. Nu știu cum să încep.

Cu toate astea dânsă își aruncă din când în când ochii spre proviziile noastre. Eram sigur c'o să-i fie foame după ce și va isprăvi cornurile.

O lăsai să-și termine cina sa frugală și o întrebai :

— „O să fiți bună Doamnă să primiți un fruct din astea ?“

Ea răspunse tot „mica“ dar cu glasul mai blând de cum vorbise ziua. Insistai :

— „Atunci dați-mi voe să vă ofer un pahar cu vin. N'ați băut nimic. E din vinul țării d-stră, din vinul Italiei. Și pentru că am ajuns la d-stră, ne-ar face o deosebită plăcere să vedem o guriță italiană primind ce-i oferă doi francezi, vecinii săi“.

Ea făcerea „nu“ binișor cu capul să refuze dar cu dorința să primească și pronunță din nou „mica“ dar un „mica“ politicos. Luai sticluta îmbrăcată cu pae, model italianesc, îi umplu un pahar și il prezentai.

— Beți, vă rog ; va fi o urare de sosirea noastră pe pământul Italiei. Luă paharul oare cum indispusă, il goli dintr'odată ca un însetat, și mi'l înapoie fără să mulțumească.

Ii oferii cireși : — „Luați vă rog doamnă ; vedeți că ne faceți mare plăcere“.

Se uită poftitoare din colțul unde sta, la toate fructele de lângă dansa și zise ceva așa de repede că de abia putui să pricep : — „A me non piaccio, ne le ciliegie, ne le susine ; amo soltanto le fragole“.

— Ce zice ? mă întrebă Paul.

— Că nu-i place cireșile și prunele, ci numai fragii. Ii pusei imediat pe genunchi jurnalul plin cu fragi de pădure. Incepu să-i mănânce, apucându-i cu vârful degetelor și svârlindu-i de lângă buze, în gura ce se deschidea ca să-i prindă cochet și drăguț.

Când isprăvi grămada roșie, pe care o

văzurăm într'o clipă scăzând, topindu-se, dispărând prin mișcarea repede a mâinilor sale, o întrebai : — „Ce vă mai pot servi ?“

— „Nițel pui“ răspunse.

Inghiți, cu siguranță, o jumătate de pui, cu apucături de carnivor. Apoi se hotărî să ia și cireși, cari nu-i plăceau, și prune și prăjituri, zicându-ne : — „Destul“ și ghemuindu-se din nou în colțul canapelei. Incepusem să mă distrez cu dansa și o poftii din nou ca să mănânce, grămădind, ca s'o hotărască, complimente și invitații. Dar de odată deveni foarte furioasă, aruncându-mi în față un „mica“ repetat, așa de groaznic, că mi-a perit tot chefu să-i turbur digestia.

Mă întorsei la Paul : — „Te plâng, dragă. Îmi vine să cred că ne-am ostenit degeaba.“

Noaptea s'apropriă, o noapte caldă, de vară, care coborâ încet, își întindea umbrele răcoroase pe pământul arzător și obosit. Departe, ici colo pe mare, se aprindeau focuri pe stânci și stelele începeau să răsară la orizontul înegrit, stelele, pe cari le confundam din când în când cu faruri. Mirosul de portocali devenea mai puternic, îl respirai cu beție umflând plămâni, ca să-l bei cu patimă. Ceva dulce, delicios și divin, părea că plutește în aerul parfumat. De odată zării supt arbori, de alungul liniei, în umbra neagră—acum cu totul, ceva, ce sămăna a ploae de stele. Părea că erau

picături de lumină sărind, sburând, jucându-se și alergând printre frunze, mici aștri coborâți din cer ca să petreacă pe pământ. Erau licurici, insecte luminoase, dansând în aerul parfumat, un curios balet de foc. Unul intră din întâmplare în vagonul nostru și începu să sboare de colo până colo, aruncându-și lumina sa intermitentă, stinsă și aprinsă la intervale. Acoperii lampa vagonului cu clapele-i albastre de pânză și priveam licuriciul fantastic, alergând după capriciile sborului său aprins. De odată se așază pe părul negru al vecinei noastre ce ațipise puțin după masă. Paul rămăsese în extaz, cu ochii țintă la acest punct luminos, care scânteia ca o bijuterie aprinsă pe fruntea femeii adormite. Italianca se deșteptă pe la unsprezece fără un sfert, având încă pe cap licuriciul de foc. Văzând'o că începe să se miște îi spusei : — „Am ajuns la Genua doamnă“.

Ea murmură fără să-mi răspundă, obsedată parcă de o idee fixă : — „Ei ! acum, ce naiba voi face ? !“. Apoi de odată mă întrebă de vreau să vie cu noi. Rămăsei așa de surprins, că mi s'a părut că n'am auzit bine.

— Cum cu noi ? ce vreți să spuneți ?

Ea repetă cu un ton din ce în ce mai furios :

— Vreți să merg cu voi acum, imediat ?

— Cu plăcere, dar unde mergeți ?

Ridică din umeri cu o indiferență ne mai pomenită.

— Unde vă place! Mie mi-e tot una. Și repetă de două ori: „Che mi fa“.

— Dar noi mergem la hotel. Cu tonul cel mai disprețuitor ne spuse:—„Foarte bine. Haidem la hotel“. Mă întorsei la Paul și îi spusei că ne întreabă dacă-i dăm voe să meargă cu noi.

Zăpăceala tovarășului meu mi-a adus aminte că eu cel puțin trebuiă să-mi viu în fire. El bâlbâia:

— Cu noi? Unde? Pentru ce? Cum asta?.

— Știu și eu? Mi-a făcut propunerea cu un ton... cum nu se poate mai supărat. I-am răspuns că noi mergem la hotel și mi-a replicat: Foarte bine. Haidem la hotel. Cu siguranță că n'are nici un ban. Ei și! Are însă ceva straniu femeia asta;... o manieră ciudată de a se prezentă.

Paul agitat și tremurând zise repede: — „Negreșit că da, o s'o ducem unde-i va plăcea“. Tăcu o secundă și reluă cam neliniștit: — „Numai ar trebui să știm cu cine merge, cu tine, sau cu mine?“. Mă întorsei la dânsa ce părea că nu ne mai ascultă și-i zisei:— „Am fi foarte fericiți Doamnă să vă luăm cu noi; dar prietenul meu ar dori să știe pe cine'l alegeți ca să vă însoțească?“.

Făcu ochii săi negri, cât putu de mari

și-mi răspunse cu oarecare mirare : „Che mi fa“.

Mă explicai mai bine :—„In Italia, așa mi pare, prietenul ce are grije de toate gusturile, dorințele și capriciile unei femei se numește un patito. Mă rog pe care din noi doi îl alegeți ca patito al d-stră ?—Răspunse fără să se gândească mult :— „d-tal“.

Mă întorsei la Paul :—„Pe mine m'a ales, dragă, n'ai noroc“. Infuriat îmi răspunse :—„Ferice de tine“. Apoi după o reflecție :—„Ții cu orice preț să conduci o cocotă ? O să ne strice cheful voiajului. Ce vrei să facem cu femeia asta de o aparență cam... suspectă ? Intr'un otel mai bun, la sigur nu ne primește“.

Eu însă începusem să găsesc italianca mult mai drăguță ca mai nainte și țineam,... da,... țineam acum, să plec cu dânsa .Eram încântat de gândul ăsta și începusem să simt micile fioruri de așteptare, pe care perspectiva unei nopți de dragoste ți le aruncă prin vine.

Răspunsei :—„Am primit amândoi drăguță. Tu ai fost cel dintâi care m'ai sfătuit să răspund „da“. Il auzii bombănind :—„E stupid ; dar în sfârșit fă cum îți place“. Trenul fluera, își încetini mersul și ne oprirăm. Mă dădui jos întinzând mâna noii mele tovarăse. Ea sări sprintenă pe peron, luându-mi cam în silă brațul ce-i ofeream. Imediat ce ne-am scos bagajele, am pornit-o

prin oraș. Paul umblă tăcut dar foarte nervos. Il întrebai:—„La ce hotel putem descinde?”
—E cam greu se mergem „*La orașul Paris*” cu o femeie și mai cu seamă cu o italiancă de felul ei“....

— „Cu aparența de cocotă...” mă întrepruse Paul. „Dar asta nu mă privește... Fă ce știi“.

Stam nedormit. Scrisesem hotelului, *La orașul Paris*, ca să ne reție un apartament de două persoane și acum nu știam ce să fac... Doi hamali se țineau cu geamantanile după noi. Reluai;—„Ai face foarte bine să te duci înainte și să spui că sosim. Dă-i să înțeleagă hotelierului că sunt cu o prietenă și că am dori un apartament pentru trei persoane, separat cu totul de ceilalți călători. O să priceapă de ce e vorba și om veni și noi după ce ne va da răspunsul“. Paul bombănea într'una:—„Îți foarte mulțumesc de asemenea comisioane și de rolul ăsta ce nu-mi convine de loc. N'am venit să'ți angajez apartamente pentru plăcerile D-tale“.

Eu insistai:—„Haide, dragă Paul, nu te supăra. E mai convenabil să tragem la un hotel de mână întâi decât la o baracă. Și nu e așa de greu să ceri hotelierului trei camere separate și o sufragerie“. Apăsai pe vorba trei, care-l hotărî. O luă înainte și-l văzui intrând în gangul unui hotel mare. Eu rămăsesem pe trotuarul opus, unde tâ-

ram după mine italianca ce nu scotea nici o vorbă ca și oamenii ce mă urmau cu geamantanele. După câțva timp, Paul se întoarse bosumflat, la fel cu tovarășea mea : — „S'a făcut, ne primește. Dar n'are mai mult ca două camere. Te-oi aranja și tu cum vei putea“.

Il urmai cam rușinat fiindcă intram la braț cu o astfel de femeie. Găsi într'adevăr două camere despărțite printr'un salonaș. Cerui să ni se aducă un prânz de răcituri, apoi mă întorsei cam încureat la italianca și-i zisei : — „N'am putut găsi mai mult ca două camere. O să v'alegeți care v'o plăcea“. Imi răspunse prin eternul „—Che mi fa“ și atunci îi dusei și eu cufărul — un cufăr negru, ce părea de servitor — în odaia din dreapta, ce o alesesem pentru ea... adică pentru amândci. O mână de francez scrisese pe un sfert de hârtie : „d-ra Francesca Rondoli Genua.“

— „Vă numiți Francesca ?“. Făcu din cap un „da“ fără să răspundă. Reluai : — „Vom dejunà numai de cât. Până atunci, poate că ați dori să vă faceți toaleta ?“ Imi răspunse iar un „micia“ cuvânt obișnuit la dânsa ea și „che mi fa“.

Insistai : — „După o călătorie cu trenul e așa de plăcut să te aranjezi nițel“. Apoi mă gândii că poate îi lipseau obiectele trebuincioase unei femei, căci îmi părea într'o situație foarte ciudată... ca și cum i s'ar fi

întâmplat ceva neplăcut. Mi-adusei necesarul și scosei din el tot ce trebuie pentru curățit: o perie de unghii, una de dinți, nouă, — căci îmi iau tot dichisul — foarfeci, pile de unghii și câțiva bureți. Destupai două sticle cu apă de toaletă ca să-și poată alege.

Deschisei cutia de pudră unde se scaldă puful; așezai pe vasul cu apă de spălat, un șervet dintre cele mai curate și un săpun nedesfăcut lângă lighean. Mă spionă cu ochiul său mare și supărat, fără să pară cătuși de puțin mirată sau mulțumită de atenția ce'i dam.

Ii spusei:—„Iată tot ce vă trebuie. Când, va fi gata masa am să vă chem“. Paul se instalase încuindu-se în camera cealaltă, așa că rămăsei singur s'o aștept. Un chelner umblă forfota aducând farfurii și pahare. Puse masa binișor, așeză deasupra un pui rece, și m'anunță că eram servit. Bătuî ușor la ușa d-rei Rondoli. Auzii un „întră“ și intrai. Un miros înăbușitor de parfum mi se urcă la cap, un miros tare ca cel de frizerie.

Italianca să pe cufăr într'o atitudine de visătoare nemulțumită, făcându-ți impresia unei doici eșită din serviciu. Dintr'odată pricepui ce înțelegea dânsa prin a'și face toaleta. Șervetul rămăsese indoit, cum l'am lăsat, pe vasul cu apă, de care nu s'atin-sese. Săpunul nedesfăcut și uscat stă lângă lighianul fără pic de apă, dar în schimb

s'ar fi zis că băuse jumătate din apele de toaletă.

Apa de colonia fusese mai cruțată: nu lipseà de cât a treia parte. Drept compensare consumase strașnic din cele două flacoane. Un nor de pudră de orez, o ceață albă și ușoară părea că plutește în aer, atât își spoise fața și gâtul.

Aveà ca o zăpadă pe gene, pe sprâncene, pe tâmple;... nu mai vorbese de obrajii îmbâxiți unde se vedeau straturi adânci în toate scobiturile feței: pe aripile nasului, în gropița bărbiei și la colțul ochilor. Ridicându-se după cufăr, m'a lovit un miros așa de puternic, că avui un moment de migrenă. Ne așezarăm în sfârșit câte și trei la masă. Paul erà cătrănit. Nu-i puteam scoate din gură de cât crâmpene de desaprobară, aprecieri mânioase, ori complimente neplăcute. D-ra Francesca mâncà cu lăcomie. Cum isprăvi, ațipi pe canapea. Vedeam cu neliniște ceasul decisiv al despărțirii de Paul. Mă hotărâi să forțez situația și așezându-mă lângă dânsa îi sărutai mâna foarte politicoș. Deschise niște ochi obosiți și-mi aruncă printre pleopele-i ușor ridicate, o privire leneșă și nemulțumită. Ii spusei: — „Pentru că nu avem de cât două camere, voții să vă conduc în odaia d-voastră?“ Ea răspunse:— „Cum poștești! Mi-e tot una! Chemi fa“. Indiferența asta m'a jienit întru

câtvă : — „aşa dar nu vi se pare neplăcut să mergem împreună ?“.

— Mi-e egal... Fă cum vrei !

— Vă culcați imediat ?

— Da, căci mi e tare somn.

Se ridică, căscă, întinse mâna lui Paul care i-o luă furios, și-i luminai calea până în camera noastră... Un neastâmpăr mă chinuia :—„Iată, îi zisei din nou, tot ce vă trebuie“. Avusei grijă să vărs eu singur jumătate din apă în lighean și să așez servetul lângă săpun. Intorcându-mă la Paul îmi zise ironic :—„Bună poamă mai găsiși“. Ii replicai și eu râzând :—„Ai dreptate, unde n'ajunge, vulpea-și strepezește dinții“.

Însă el reluă viclean și răutăcios :

— „Ai să vezi tu pe dracu“.

Tresării, căci m'apucase o frică chinuitoare, frica aceia pe care o avem lângă dragostele suspecte, care ne strică întâlnirile fermecătoare, mângâierile necunoscute, precum și toate sărutările culese la întâmplare. Cu toate astea nu mă speriai : „Aida, de, fata asta nu-i o cocotă“. Dar el pungașul era mai tare de cât mine, căci observase trecându-mi pe față o umbră de neliniște. —„De unde o cunoști ? Ei, știi că ai haz ? ! Dai în vagon peste o italiancă ce călătorește singură și care îți oferă cu un cinism, într'adevăr revoltător, să doarmă cu tine la primul hotel. Tu n'o respingi. Mai mult, susții că nu e periculoasă. Crezi că nu te

expui la acelaș pericol ca și cum te-ai culca o noapte în patul femeii atinsă de sifilis?!“ Și începu să râdă răutăcios, un răs ce mă chinuia. Mă așezai pe scaun foarte turburat. Ce să fac? căci el aveà dreptate. O luptă groaznică se încinse în mine între frică și dorință. El reluă: — „Fă cum crezi. Eu mi-am făcut datoria... Nu... n’o să pătești nimic“.

Dar îi văzui în ochi o bucurie așa de ironică, o așa poftă de răzbunare; își bătea joc de mine cu o așa satisfacție că nu mă mai codii; îi întinsei mâna zicându-i: „Bună seara“ :

Dacă învingi fără pericol, triumfi fără glorie.

Și dragul meu, victoria face cât primejdia. Intrași deci hotărât în camera Franceschi. Rămăsei pe prag surprins... înmărmurit. Ea dormea goală.

Somnul o doborâse pe când se desbrăcà, și acum se odihnea, întinsă în atitudinea fermecătoare a femeii lui Tițian. Părea că adormise din pricina oboselii, scoțându-și ciorapii ce rămăseseră pe pat.

Pe urmă se gândise la ceva... la ceva plăcut, fără îndoială, căci mai așteptase puțin așa goală cum era să-și sfârșească reveria; dar închizând ochii molatec sburase în brațele somnului. O cămașe de noapte brodată la gât, cumpărată gata dintr’un magazin de lingerie—lux de debutantă în mește-

șugul ăsta — zăcea pe un scaun. Ce poate fi mai frumos de cât o femeie care doarme ? Corpul ei cu contururi dulci, curbe cari te farmecă și ridicături care ți turbură inima, pare făcut pentru imobilitatea patului. Acea linie ondulată ce se afundă la coaste, se ridică la șold, apoi coboară panta elegantă și fină a pulpei, ca să sfârșească așa de grațios la degetele piciorului, nu se desenează cu tot farmecu-i deosebit decât desfășurată pe cearceaful patului. Uitasem pentru un moment sfaturile prudente ale lui Paul, dar întorcându-mă la masa de toaletă văzui toate lucrurile așa cum le lăsașem. Stătui pe scaun foarte neliniștit, chinuit de nehotărâre. De sigur că am stat mult, foarte mult timp, un ceas poate, fără să mă decid la nimic ; nici la îndrăsneală și nici la fugă. Să plec nu mai puteam și trebuia sau să petrec noaptea pe un scaun sau să mă cule riscându-mi pielea. Ca să mă gândesc la somn, ori unde ar fi fost, nu era nici vorbă.

Mintea mi-era turburată și ochii năuciți. Nu 'mi găseam loc. Tremuram ca prins de friguri, fără nici un chef, enervat la culme. Pe urmă raționai ca un om care mai lasă ceva din ce și-a pus în gând : „asta nu mă poate împiedică să mă cule ; și natural că voi dormi mult mai bine pe saltea decât pe scaun“. Mă desbrăcai încetișor, apoi trecând pe deasupra ei, mă întinsei dealungul

zidului întorcând spatele ispitei. Rămăsei așa vreme îndelungată, fără să adorm. Deodată însă vecina mea se deșteptă, deschise ochii mari și nemulțumiți, apoi observând că e goală își puse cămașa cu atâta nepăsare ca și cum eu nici n'ași fi fost acolo. Atunci... pe legea mea... nu perdui ocazia, cu toate că dânsa nu se sinchisea, căci adormi imediat cu capul rezemat de brațul drept, pe când eu reflectam asupra imprudenței și slăbiciunii omenești. În sfârșit ațipii.

A doua zi s'a sculat de vreme, ca o femeie obișnuită cu treaba de dimineață. Ridicându-se, m'a deșteptat și eu o spionam printre genele'mi întredeschise. Umblă încet de colo până colo, fără să se grăbească, mirată oarecum că nu găsește să facă ceva. În fine se hotărî să se apropie de masa de toaletă, unde golî într'o clipă tot parfumul rămas în sticle. Intrebuință și apă, dar foarte puțină. După ce fu complet îmbrăcată, se așeză pe cufăr și cu genuchiul strâns în mâini rămase gânditoare. Mă făcui că o văd zicându-i: — „Bună dimineața Francesca“. Bâlbâi fără să pară mai dispusă ca eri — „Bună dimineața“. O întrebai: — „ai dormit bine?“ Făcu „da“ numai din cap, fără să răspundă. Sării jos din pat ca s'o iau în brațe. Imi întinse obrazul plictisită ca un copil mân-gâiat în silă. O îmbrățișai — destupasem

vinul, aş fi fost prost să nu mai beau — şi mi lipii binişor buzele de ochii săi mari dar supăraţi pe care îi închidea plictisită supt sărutările mele. Trecui apoi sărutându-o pe obraji'i trandafirii, pe buzele voluptoase, pe cari nu le apucaii bine căci mi se opuse. Îi zisei atunci: — „Te superi?“. Răspunse: — „Mica“.

M'aşezai pe cufăr lângă dânsa şi trecându'mi braţul pe supt al ei, îi repetai şi eu: — „Mica, mica, mica la orice vorbă. N'o să'ţi mai zic de cât Domnişoara Mica“.

Pentru prima oară mi s'a părut că'i văd pe gură o umbră de surâs, dar aşa de repede, încât credeam că m'am înşelat.

— Dacă o să zici numai „mica“ n'o să ştiu cum să mă port, ca să'ţi plac. Uite azi, de pildă. „Ce vrei să facem?“ Se codi un moment ca şi cum ar fi avut poftă de ceva apoi pronunţă alene: — „Mi-e tot una. Fă ce'ţi place“.

— Ei bine D-ră Mica, o să ne plimbăm cu trăsura. O auzii murmurând din nou: — „cum doreşti“.

Paul ne aşteptă în sufragerie plictisit, cu atitunea ce-o are totdeauna cel de al treilea în daraveri de dragoste. Mă prefăcui încântat şi-i strânsei mâna cu o energie semnificativă de triumf. Mă întrebă ce aveam de gând să fac şi-i răspunsei că vom colinda puţin prin oraş, apoi vom luă o trăsură să ne plimbăm prin împrejurimi.

La dejun eram tăcuți cu toții. După masă plecarăm să vizităm muzeele. Târam pe Francesca dupe mine dintr'un palat într'altul. Colindarăm palatele Spinola, Doria, Marcelo Durazzo, palatul Roșu și palatul Alb. N'o interesă absolut nimic. Numai din când în când își ridică, la câte un capod'operă, ochiul obosit și leneș. Paul disperat se ținea dupe noi bombânind într'una. În sfârșit o trăsură ne scoase afară din oraș — muți câteștrei — și apoi ne-am întors acasă să luăm masa de seară. A doua zi la fel. A treia... acelaș lucru. După două zile Paul îmi spuse:—„Să știi că eu te las; nu'mi convine să rămân aici trei săptămâni, ca să te văd făcând dragoste cu o cocotă de felul dumneaei“. Rămăsei nedumerit, necăjit oarecum, când constatai cu mirare, că mă alipisem de Francesca într'un chip neexplicabil. Omul e slab și păcătos, captivat de un moft, laș, ori de câte ori simțurile-i sunt ațâțate sau stăpânite de ceva. Eram subjugat de femeia asta, pe care n'o cunoșteam, de această femeie tăcută și morocănoasă. Imi plăcea mult figura'i posomorâtă, strâmbăturile ei, privirea sa plictisită; îi adoram gesturile obosite, chipul disprețuitor cum îmi cedă, chiar și indiferența mângâierilor ei. O legătură secretă, acea legătură tainică de dragoste animală, acea atracție ascunsă de posedare nestinsă, mă reținea lângă dânsa. I-o spusei sincer lui

Paul. El mă făcu imbecil zicându'mi :— „Ia-o cu tine dacă'i așa“. Francesca însă refuză să plece din Genua, fără să spue de ce. Intrebuițai toate mijloacele : mângâeri, raționamente, promisiuni... imposibil. Și rămăsei. Paul îmi spuse că pleacă singur, își făcu chiar cufărul... dar nu s'a urnit.

Mai trecură 15 zile. Francesca era mereu supărată, trăia mai mult lângă, de cât... cu mine, răspunzându'mi la toate rugămintele și propunerile cu eternul „che mi fa“ sau veșnicul „mica“. Amicul meu turbă. La toate exploziile lui îi răspundeam :— „poți să pleci, dacă te-ai plictisit, eu nu te rețin“. Mă ocără, îmi reproșă ce-i trecea prin minte și îmi sbieră :— „unde vrei să mă duc acum ? N'avem de cât trei săptămâni libere, și au trecut cincisprezece zile. Mai pot eu să'mi continuu călătoria ? Și pe urmă cum o să plec eu singur înainte ? Ai să mi-o plătești cum nici nu 'ți dă prin gând. Asta nu se face. Iei un om din Paris și'l închizi într'un otel la Genua cu o cocotă italiană“. Li spusei liniștit „întoarce-te“, dar el țipă cât îl luă gura : „am s'o fac, și mâine chiar“. Mâine veni, și el rămase ca și în ajun, furios și ocărând într'una.

Ne cunoștea orașul, în care rătăceam de dimineată până seara prin străzile'i strâmte și fără trotuare ; ne cunoșteau toți din Genua, din această Genuă care seamănă cu un mare labirint, străbătut de galerii ce par

supterane. Treceam prin aceste pasage unde suflă puternice curente de aer, prin aceste ulicioare strânse între ziduri așa de înalte că deabia zărești cerul. Uneori francezii din localitate se uitau după noi, mirați, recunoscând compatrioți de-ai lor, în tovărășia acestei fete plictisită, îmbrăcată cu toalete ce atrag atenția și al cărei mers părea cu adevărat ciudat, deplasat la noi, compromițător. Mergea rezemată de brațu-mi fără să privească ceva. Pentru ce rămăsese cu mine? Cu noi, ce părea că o distrăm așa de puțin? Cine eră? De unde venea? Ce făcea? Avea vr'un plan? Vre'o idee? Ori trăia la întâmplare din hazarduri și întâlniri necunoscute? În zadar căutam s'o înțeleg, s'o pătrund, să mi-o explic. Cu cât o cunoșteam mai mult, cu atât mă minună, îmi apărea ca o enigmă. De sigur că nu eră o cocotă ce și practică meseria. Părea mai mult o fată de oameni săraci, sedusă, fugită cu cineva, apoi părăsită și acum pierdută. Ce speră s'ajungă? Ce așteptă? Căci nu părea de loc că vrea să mă cucerească ca să mi stoarcă bani. Incercam s'o întreb, să-i vorbesc de familia și copilăria sa; nu mi răspundea. Rămăsei cu dânsa fără să mi dau inima, dar robit cu carnea; de loc oboșit să strâng în brațe femeia asta ursuză și adorabilă; împerechiat ca un animal; prins prin simțuri, sau mai bine zis captivat, învins de un farmec senzual, de un

farmec tânăr, sănătos și puternic, ce se degajă din ea, din pielea-i delicioasă, din liniile robuste ale corpului său. Mai trecură opt zile. Termenul călătoriei se apropia, căci trebuia să fim neapărat la Paris la 15 Iulie. Paul tot ocărându-mă începù, încet încet, a se resemna; iar eu scorneam plăceri, distracții și plimbări ca să'mi distrez iubita și prietenul. Intr'o zi, le propusei o excursie la Santa-Margarita. Drăguțul orășel din mijlocul grădinilor, se ascunde la picioarele unei coaste ce înaintează în mare până la satul Portofin. Mergeam câte și trei pe un drum fermecător, paralel cu muntele.

Deodată Francesca îmi zise:— „Mâine n'o să pot merge cu d-voastră. Mă duc acasă să'mi văd pe ai mei“. Tăcù. N'o mai întrebai, căci eram foarte sigur că n'are să'mi răspundă. A doua zi într'adevăr s'a sculat foarte de dimineață. Cum stam încă culcat, a venit lângă mine și-mi zise oare-cum încurcată, contrariată și nehotărâtă: „— Dacă n'oi veni diseară ai să mă cauți?“

— „Negreșit; dar unde?“

Imi explică.— „Ia-o pe strada Victor Emanuel, treci prin pasajul Falcone și apoi prin ulicioara Saint-Raphaël; intră unde-i o prăvălie de mobile, tocmăi în fundul curței, la o odăe din dreapta și întrebă de d-na Rondoli... Acolo“.

Plecă. Rămăsei foarte surprins. Vă-

zându-mă singur Paul inlemnit bolborosi :
— „Unde e Francesca ?.“

Îi povestii ce mi se întâmplase și mă povățui să profit de ocazie ca s'o șterg.

— „Poftim și nici timp nu mai avem ; nu-i nimic însă două sau trei zile cât am întârziat. Hai la drum ; nu mai sta. Fă-ți cufărul.“

Refuzai :— „Dar bine, înțelege-te că n'o pot părăsi astfel, după ce am stat cu dânsa trei săptămâni. Trebuie să'mi iau adio, s'o fac să primească ceva... n'o să mă port murdar“. El însă nu vrea să priceapă și-mi da zor într'una, mă sâcăia mereu, dar nu-i făcui pe plac. În ziua aceea nu eșii de loc ; am așteptat-o... Nu s'a mai întors.

Seara Paul nu mai putea de bucurie :
— „Te-a lăsat ea pe tine ! Știi că are haz ? E drăguț cum nu se mai poate“. Eram surprins mărturisesc, ba chiar nițel jienit. El îmi râdea în nas și-și bătea joc de mine : „Mijlocul nu-i rău, deși cam primitiv : — Așteaptă-mă că viu. — Ai de gând s'o aștepti mult ? Cine știe ? Oi fi având poate și naivitatea s'o cauți unde ți-a spus ? — D-na Rondoli mă rog. — Nu șade aici domnule.“

— Uite vezi, sunt sigur că ai vrea să te duci“. — Protestai :— „Nu, pe onoarea mea. Să știi că dacă nu vine până mâine dimineață, plec cu expresul de 8. Am așteptat-o 24 de ore ; ajunge să am conștiința împăcată“. Până la miezul nopții m'am zvârcolit, trist

într'u câtva și cam nervos... Imi rămăsese ceva în suflet din atmosfera ei. La 6 eram în picioare. Deșteptai pe Paul, îmi făcui cufărul și luarăm împreună, peste două ceasuri, trenul pentru Franța.

III

Peste un an, tot prin Iunie, fusei apucat cum ești de friguri periodice, de o mare dorință ca să văd Italia. Mă hotărâi imediat să plec, căci vizita Florenței, Veneției și Romei, fac negreșit parte din educația unui om bine crescut. Pe urmă călătoriile, dau în societate multe subiecte de conversație și poți debita banalități artistice, cari par în totdeauna profunde. Plecai singur de data aceasta și sosii la Genua la aceeași oră ca acum un an, fără vre-o aventură. Trăsei la același hotel și avui din întâmplare aceeași cameră. Abia mă urcai în pat și imagina Franceschi — care de alt-fel din ajun îmi plutea în gând, — îmi apărù cu o încăpățânare curioasă.

Cunoști obsesia unei femei, după ce a trecut mult timp, când te întorci în locul unde-ai iubit-o și posedat-o? Nu știu senzație mai violentă și mai penibilă. Pare că o vezi gata să intre, surâzând, deschizând brațele. Figura ei, când ștearsă când precisă, îți stă înaintea, trece, vine din nou și dispăre. Te chi-

nuește ca un vis urât, te stăpânește, îți umple sufletul, îți mișcă simțurile prin prezența-i nereală. Ochiul o zărește, mirosul parfumului său nu-l mai poți uita. Simți pe buze gustul sărutărilor și desmierdarea pielii sale. Vezi cât ești de singur și suferi de chinul ciudat al acestui strigoi care-i lângă tine. O tristețe greoaie și chinuitoare te împresoară. Ți pare că ești părăsit pentru totdeauna. Toate lucrurile din juru-ți iau un aspect jalnic, îți aruncă în suflet și în inimă o impresie groaznică de singurătate și de părăsire. Nu revedeă niciodată orașul, casa, odaia, pădurea, grădina sau banca, unde ai ținut în brațe pe femeea iubită. În sfârșit toată noaptea fusei urmărit de amintirea Franceschi. Puțin câte puțin dorința ca s'o văd mă stăpâneă. O dorință vagă mai întâi, apoi mai vie, mai ascuțită, mai ne-bună. Mă hotărâi a doua zi să stau până seara la Genua ca s'o pot găsi. De dimineață începui s'o caut. Imi aminteam perfect indiciile ce-mi dase când a plecat: Str. Victor Emanuel, pasagiul Falcone, ulicioara Saint Raphaël, casa negustorului de mobile, în fundul curții încăperea din dreapta. Găsii totul cu puțină osteneală și bătui la ușa unei odăițe sărăcăcioase.

Imi deschise o femeie groasă, foarte murdară ce păreă că a fost frumoasă pe vremuri. Prea grasă, mai păstră totuși o măreție în trăsăturile feței.

Părul nepieptănat îi cădea în şuvițe pe frunte și pe umeri, corpul gros și umflat părea că-i plutește, într'o rochie de casă largă și pătată. La gât îi atârna o salbă poleită și la mâini brățări groase de Genua. Mă întrebă cam supărată „ce doriți?”.

— Nu șade aici d-ra Francesca Rondoli ?

— Ce vreți cu dânsa ?

— Am cunoscut-o acum un an și aș dori s'o văd... Bătrâna mă spionă cu ochiul său bănuitor :

— „Spuneți-mi vă rog unde ați întâlnit-o?”.

— Chiar aici la Genua.

— Cum vă numiți ?

Mă codii un moment, apoi îmi dădui numele. Deabea îl pronunțasem, și italianca eră cât p'aci să mă îmbrățișeze :

— „Ah ! d-ta ești... Francezul ; ce bine 'mi pare că te văd ; ce bine 'mi pare ! Dacă ai ști cât rău i-ai făcut bieteii copile ! Te-a așteptat o lună domnule... da... o lună. În prima zi a crezut că vei veni s'o cauți. Vrea să vadă dacă ții la dânsa. Dacă ai ști cum a plâns când a priceput că n'o să mai vii. Da... domnule a plâns... a plâns foarte mult ! Apoi a întrebat la hotel. D-ta plecaseși. Atunci și-a închipuit că vă continuați călătoria în Italia și că întorcându-vă pe la noi prin oraș, o s'o căutați... fiindcă știi... ea nu a vrut să meargă cu d-ta. Și va așteptat domnule o lună... aș, mai mult de o lună ! A fost așa

de tristă domnule ! Foarte tristă. Eu sunt mama ei“...

Mă zăpăcisem. Imi venii în fire însă și-o întrebai dacă-i acasă...

— Nu domnule ! E la Paris cu un pictor foarte bun, care o iubește domnule, o iubește foarte mult și-i face toate gusturile. Uite ce-mi trimite, draga mamei..“ Și-mi arată cu o grabă de meridională brățările și salba dela gât, apoi reluă : — „Mai am și doi cercei cu pietre... o rochie de mătase și inele, dar nu le pun dimineața... nu ; numai când îmbrac rochia cea nouă. Ce bine o să-i pară domnule ! ce bine ! O să fie foarte mulțumită când i-oi scri că ați venit pe la noi. Dar intră te rog domnule și stai un moment... să vă servească ceva“!. Refuzai, căci aveam de gând să plec cu primul tren, dar nu putui să scap. Mă apucase de mână și mă poftea mereu:—„Intră te rog domnule, trebuie să-i spun că ați venit pe la noi“. Mă văzui într'o cameră întunecoasă, mobilată numai de o masă și câteva scaune... Reluă : oh ! acum ea e foarte fericită. Când ați întâlnit-o în drumul de fier, era mâhnită de tot. Un prieten bun al dâșii o părăsise la Marsilia. Veneà acasă biata fată. V-a iubit cum v'a văzut domnule... dar era puțin supărată... înțelegeți bine... oh ! Dar acum nu-i lipsește nimic. Imi scrie tot ce face. Il cheamă d-l Bellemin. Am auzit că e un pictor mare, foarte cunoscut acolo la d-tră.

A întâlnit-o pe stradă trecând pe aici... da domnule...pe stradă și-a iubit-o numaidecât... N'o să refuzi dela noi un pahar de sirop? E foarte bun... Dar acum sunteți singur? Tot ca anul trecut? Singur de tot?

„Da... singur“ răspunsei.

Nu știu de ce mă apucase o poftă ne-bună de răs, pierindu-mi tot necazul numai auzind cum îmi vorbea doamna Rondoli. A trebuit să beau un pahar de sirop. Continuă:—„Cum să poate. Sunteți singur? De-ai ști ce rău îmi pare că Francesca nu-i acasă. V'ați fi plimbat împreună prin oraș. E plictisitor să umbli singur. O să-i pară rău și dâșii domnule“. Mă sculai să plec. Incepù din nou:—„Dar dacă vreți luați... pe Carlotta... ea cunoaște orașul. E fata mea cea de a doua, după Francesca“. Imi luă mirarea drept consimțământ, căci dădù fuga la ușa dinăuntru, o deschise și strigă în întunericul unei scări ce de-abea se zărea: „Carlotta, Carlotta, vino, vino repede drăguță“ Vrusei să protestez, dar ea nu mă lăsă. „Nu, nu. O să-ți fie tovarășe! A! E foarte plăcută și mai veselă decât cea mare. Un boboc de fată... dar și eu o iubesc mult“. Auzii pe trepte niște pași ușori și de odată apărù o fată înaltă, brună și drăguță, cam nepieptănată și lăsând să i se ghicească într'o rochie de ale măsei, corpul tânăr și mlădios... Doamna Rondoli îi spuse cum sta lucrul: „E Francezul... Știi, acum un an

spuneà Francesca... A venit s'o caute. E singur de tot, bietul băiat... O să te duci cu dânsul să-i ții de urât". Carlotta mă privea cu ochii săi negri și frumoși și-o auzii zicând: „Dacă domnul vreà... cu plăcere". Cum era s'o refuz? Li spusei: „Negreșit că da". Atunci doamna Rondoli o duse până la ușe spunându-i: „Du-te și te îmbracă repede... Haide. Pune-ți rochia albastră și pălăria cu flori. Iute!". Cum plecă fata, dânsa 'mi explică: „Ei domnule! e așa de greu și costă atât de scump să crești patru copii! Bine că cel puțin a mare, și-a făcut un rost". Imi vorbi apoi de vieța bărbatului ei mort, angajat la drumul de fier, dar îmi lăudă mai pre sus de toate, calitățile Carlotei. O văzui intrând îmbrăcată la fel cu Francesca, împopoțonată cu culori deschise... Mamă-sa o examină dela cap pân'la picioare, o găsi foarte bine și ne zise: „Acum la plimbare copii mei". Adresându-se apoi Carlotei: „Vezi să nu intri după zece, că nu mai găsești deschis".

Ea răspunse: „N'avea grijă mamă". Imi luă brațul și-o pornirăm ca și anul trecut când eram cu soră-sa.

Dejunul l-am luat la hotel. Am eșit apoi să ne plimbăm până la Santa-Margarita, făcând din nou aceeași plimbare ca și cu Francesca. Seara a mers pe la mine, cu toate că poarta se încuiă la 10. Plimbai pe Carlotta 15 zile de cari dispuneam, prin

toate împrejurimile oraşului. N'am regretat de loc pe cealaltă. O părăsii plângându-mă în dimineaţa plecării când i-am lăsat un suvenir, iar mamei sale, patru brăţări de Saxa. Şi într'una din zile vrând să plec din nou spre Italia, mă gândeam cu-un oarecare neastâmpăr, amestecat cu speranţă, că... Doamna Rondoli... mai are două fete.

EL ?

Dragul meu, tu n'o să mă pricepi... pe câtă vreme eu... Mă crezi nebun? Sunt poate, dar nu pentru ce-ți închipui. Ei da. Mă însor. Și cu toate astea am aceleași idei și convingeri. Socotesc împerecherea legală ca o prostie. Sunt absolut convins, că din zece bărbați, opt la sigur poartă coarne. Și le merită cu drept cuvânt, fiindcă ei singuri și-au încătușat traiul, au renunțat la dragostea liberă, lucrul cel mai bun și cel mai vesel din lume; au tăiat aripile imaginației care ne târăște spre toate femeile, etc., etc. Mai mult ca totdeauna mă simt incapabil să iubesc numai o femeie, căci le voiu adoră veșnic pe toate. Aș vrea să am o mie de brațe, o mie de buze, și o mie de temperamente, ca să strâng la pieptu-mi, o armată întregă de aceste ființe drăgălașe, dar fără valoare. Și cu toate astea, mă însor. Vei mai ști că nu-mi cunosc de loc nevasta. Imi place. E de ajuns pentru pasul

ăsta. E mică, blondă și grasă. Poimâine are să-mi placă una înaltă, brună și slabă. E dintr'o familie potrivită, nu tocmai bogată; din fetele ce se găsesc cu duiumul, fără calități sau defecte ce sar în ochi. Astăzi auzi vorbindu-se de dânsa: Domnișoara Lajolle e drăguță. O să-i zică mâine: Tare e drăguță Doamna Raymond. Face parte din tagma fetelor cinstite „din care te simți fericit ca să-ți iei nevastă“ până în ziua când ai băgat de seamă, că toate celelalte sunt mai preferabile decât ea.

Atunci de ce te mai însori? ai să mă întrebi. Abia îndrăznesc să-ți fac cunoscut motivul ciudat ce m'a hotărât. Mă însor, ca să nu fiu singur. Nu știu cum să-ți spun ca să mă pricepi. Mă vei disprețui și plânge, în așa stare sunt. Nu mai vreau să fiu noaptea singur. Vreau să am pe cineva lângă mine, pe cineva care să-mi vorbească, să-mi spue ceva... orice o fi. Aș vrea să-i sperii somnul, să-l întreb deodată — fie chiar o prostie — numai s'aud o vorbă, să simt un suflet neadormit, un creier care judecă, să văd — aprinzând lumânarea — o față de om alături... pentrucă... pentrucă... (mi-e rușine să-ți spun) mi-e frică să stau singur. Vai! Tot nu mă pricepi.

Nu mi-e teamă de vreun pericol. Să între un om l'aș omorâ fără să tremur. Nu mă sperii de strigoi, fiindcă nu cred în

bazme. Nu mi-e frică de morți. Sunt convins de distrugerea oricărei ființi care dispăre. Atunci! Ei da, atunci! Ei bine, mi-e frică de mine! mi-e frică de frică; frică de chinurile sufletului meu nebun; frică de această oribilă senzație de groază necunoscută. Râzi dacă vrei; dar e îngrozitor, fără leac. Mi-e frică de ziduri, de mobile, de lucruri atinse zilnic, ce capătă în ochi-mi o viață animală.

Mi-e frică mai cu seamă de turburarea gândului și minții mele; minții mele întunecată și risipită de un chin ciudat și nevăzut. Mă uit în juru-mi. Nimic. Ași vrea ceva! Ce? Ceva ca să pricep; căci mi-e frică numai din cauză că nu-mi înțeleg frica. Vorbesc... Mi-e frică de glasul meu. Merg... Mi-e frică de ceva ce stă după ușă, după perdea, în pat, ori supat. Și cu toate astea, știu că nu e nimeni. Mă răsucesc dintr'o dată pentru că mi-e frică de ceva care-i la spate, de și sunt convins că nu-i nimic. Tremur... Simt spaima cum crește.

Trag zăvorul, săr în pat și mă vâr sub plapomă. Cocoloșit, rostogolit ghem, închiz ochii cu furie, și rămân pe spate cu gândul că arde lumânarea, că trebui s'o sting, și că nu pot. Ce chin cunoști mai mare? Odinioară intram liniștit. Eșeam și mă întorceam acasă, fără ca ceva să-mi turbure sufletul.

Dacă un oarecare mi-ar fi spus într'o zi,

că o astfel de frică neghioabă, dar groaznică, o să se agate de mine, aş fi făcut haz. Intram pe întuneric fără nici o teamă; mă culcam liniştit fără să încui uşa, şi nu mă trezeam din somn, să încerc zăvoarele şi ferestrele. Asta mi s'a întâmplat acum un an, într'un chip foarte ciudat. Era pe toamnă, într'o seară ploioasă. După masă servitoarea plecase şi eu mă gândeam cum să-mi omor timpul. Mă plimbai niţel prin odaie. Mă simţeam obosit, fără chef, incapabil să lucrez. Cercai să citesc... Imposibil. A-fără ploaia lustruia geamurile. Eram trist, cotropit cu totul de o tristeţă neexplicabilă, de una din acele melancolii care te face să plângi, să doreşti pe cine-va ca să-ţi împrăştie gândurile. Mă simţeam singur... Casa îmi părea pustie ca nici odată. O atmosferă de singurătate nesfârşită şi chinuitoare mă impresurà. Ce era să fac? Mă aşezai pe scaun. De odată, un neastâmpăr ciudat mă făcù să mă scol.

Incepui să umblu. Trebuie să fi avut friguri, căci mâinile împreunate la spate—cum le ţii când te plimbi—ardeau îngrozitor. Apoi de odată un fior îmi îngheţà spatele. Imi închipuiam că umezeala de a-fără pătrunsese în casă şi mă apucau să fac focul.... primul foc de toamnă. Mă aşezai din nou şi fixai flacăra. Imediat însă simţii nevoie de a mă scula, de a merge, de a vedea un amic. Eşii. Trecui pe la

trei prieteni, pe cari nu-i găsi. Apoi o luai pe bulevard să dau de un cunoscut. O bură rece de ploae, ce-mi dădeà fiori, cădea fină, inăbușea strada, părea că întunecă și oboșește flacăra felinarelor. Mergeam a lene zicându-mi: „Nu voi găsi pe nimeni cu care să vorbesc”. Mi-aruncaii ochii prin toate cafenelele de la Madeleine și până în mahalaua Poissonière. Oameni indispuși, stăteau în jurul meselor cu consumațiile abia începute, lipsindu-le par’că voința ca să le sfârșească. Rătăcii mult astfel și pe la miezul nopții o luai spre casă. Portarul care se culcă de obicei la 11, erà deștept ca niciodată. Imi zisei: Poate că vre-un chiriăș întârziat l’a împiedicat să doarmă. Când plec de acasă încui de două ori ușa. Găsiu tras zăvorul cheii și asta m’a surprins. Dar mi-am închipuit că-mi adusese sus corespondența de seară. Intraii. Focul ardea încă, dar lumină slab. Luai lumânarea ca să-l reaprind, și văzui înainte-mi, așezat în fotoliu cu spatele spre mine, pe cineva care își încălzea picioarele. Nu mă speriai cătuși de puțin. Mi-am închipuit că vre-un prieten venise să mă vază. Spusesem portarului că nu zăbovesc mult și el l’a pofțit sus împrumutându-i cheia. Și împrejurările de adineauri îmi veniră în minte: abia sunai și portarul îmi deschise, abia atinsei ușa și intraii în casă, căci nu era încuiată. Prietenul meu căruia de abia îi

zăream părul, ațipise lângă foc așteptându-mă, și întinseși mâna ca să-l deștept. Il vedeam perfect: un braț îi atârna la dreapta, picioarele-i erau încrucișate unul peste altul, iar după capul ce-i sta înclinat puțin spre stânga, se cunoștea bine că doarme. Mă întrebam: cine o fi? Nu-l zăream bine și vrusei să-l ating, dar mă lovii de scaun. Nu mai era nimeni. Incremenisem. Imi venea să fug ca de un pericol ce mi-ar fi stat înaintea. Dar mă întorseși repede simțind pe cineva la spată. O curiozitate stranie mă mâna la fotoliu. Mă răsucii din nou și rămăsei locului gâfâind de groază și înghețându-mi mintea... gata să cad jos. Dar nu-mi pierdui cumpătul și îmi venii în fire. Sigur că am avut o vedenie... și reflectai câțva timp: Așa e... judecata pierde în momente de astea. Avusesem o vedenie; nu mai încăpea vorbă. Foarte bine, dar rațiunea-mi rămăsese neatinsă, funcționând regulat și foarte logic. Deci nici o turburare de la creier.

Ochii... ochii singuri îmi înșelase mintea. Ei avuseseră o halucinație... O halucinație din acelea care sperie oamenii simpli și-i fac să creadă în minuni. Era o deranjare nervoasă a ochilor, puțină congestie poate. Aprinsei lumânarea. Aplecându-mă la foc, băgai de seamă că tremur și mă ridicai brusc, ca și cum cineva m'ar fi atins pe spată.

De geaba, nu eram liniștit. Făcui câțiva pași, vorbii tare, fredonai un cântec și numai după ce răsucii cheia de două ori mai prinsei curaj. Cel puțin acum eram sigur că nu mai intră nimeni. Stătui jos și reflectai mult, apoi m'am culcat stingând lumânarea. Rămăsei pe spate foarte liniștit.

Apoi, nu știu de ce, vréam să mă uit în casă și mă întorsei pe o parte. Focul era pe sfârșite și la lumina slabă a tăciunilor, mi s'a părut că-l văd, din nou, așezat în fotoliu. Trag un chibrit. Mă înșelasem... nu zării nimic.

Seulându-mă, ascunsei scaunul după pat, — ca să nu-l mai văd — stinsei din nou ș cereai să dorm. De abia ațipisem și visai, ca și în realitate, toată scena. Mă deșteptai zăpăcit și făcând lumină rămăsei în pat fără să respir. De două ori m-a furat somnul... De două ori l'am văzut... Credeam că înnebunesc. Dimineața m'am simțit mai bine și dormii liniștit până la prânz... Se isprăvise! Avusesem friguri; visuri urâte, știu și eu?... Fusesem bolnav, dar la deșteptare eram foarte bine.

Toată ziua fusei vesel. Mâncai la birt; seara m'am dus la theatru și după 12 o luai spre casă. Apropiindu-mă, ceva inexplicabil... o frică ciudată-mi intră în suflet... frica să nu dau de el... să nu-l revăd cumva.

Nu că-l voi întâlni, nu de prezența lui

mi-e teamă, fiindcă știu că nu există, ci de ochii mei, de vedenia lor și de spaima ce aş aveã. Un ceas întreg rătăcii pe trotuar ; pe urmă râsei de frica mea prostească și intrai.

Obosisem urcând scara. Rămăsei câteva minute înaintea uşei, apoi de odată, brusc, avusei un avânt de curaj, o încăpăţânare de voinţă și vârâi cheia. Înaintai încet, cu lumânarea în mână, după ce înpinsei uşa întredeschisă cu piciorul și mă uitai spre cămin. Nu era nimic!

— Ah!

Ce mulțumire ! Ce bucurie ! Ce ușurare ! Nu-mi găseam loc de fericire. Dar cu toate astea în fundul sufletului meu, nu eram liniștit.

Mă întorceam repede să mă uit la spate căci umbra din colțuri mă chinuia. Dormii rău, deșteptat de șgomote închipuite, dar nul mai văzui. S'a isprăvit !...

De atunci însă, mi-e frică singur noaptea, căci simt vedenia lângă mine, împrejurul meu.

Nu mi-a mai apărut. Oh ! Nu... De altfel puțin îmi pasă, fiindcă nu cred în ea, ... știu că nu-i nimic...

Și totuși nu-mi dă pace fiindcă mă gândesc la dânsul : Un braț îi atârna la dreapta, capul puțin la stânga, ca unui om ce doarme.

Ei! Pentru Dumnezeu! Nu, nu vreau să mă mai gândesc!

Dar de ce mă obsedează? Pentru ce persistă?

Uite! Par'că-i văd picioarele cum stau lângă foc.

El mă chinuește!... E o nebunie, dar e așa. Care *El*? Știu că nu există, știu că nu-i nimic. Nu trăește de cât în frica, în spaima, neliniștea mea... Ei! Ajunge!...

Degeaba stau și judec! Mi-e frică singur noaptea, fiindcă și *El*... *El* e în casă. Știu că n'o să'l mai văd, n'o să se mai arate, dar îl am în minte... Rămâne nevăzut, dar asta nu-l împiedică să fie la mine, după ușe, în dulap, supat și în orice colț.

Dacă deschid ușa sau dulapul, ori m'aplec supat, sau mă uit prin colțuri cu lumânarea, piere numai decât, dar îl simt la spate.

Vreau să-l văd... dispere. Dar din nou la spate? Tot, *El* mă pândește...

E stupid... dar e îngrozitor... Ei, ce vrei; nu pot să mai judec. Să fim doi, n'ar mai veni.

El, trăește în juru-mi... pentrucă sânt singur.

ZĂVORUL

Cele patru pahare pline de pe masă arătau perfect că chieful iera în toi. Toți vorbeau tare ce aveau pe inimă; nici unul n'astepta replica. Cuvintele isbucneau, gesturile deveneau largi, ochii scânteiau.

Toți erau flăcăi... flăcăi tomnateci. Intemeiaseră masa asta pe care o luau împreună de două zeci ani, botezând-o: „Celibatul.“

La început erau paisprezece, hotărâți să nu se însoare. Au rămas numai patru.

Trei muriseră, iar șapte s'au căsătorit.

Cei rămași se țineau tari, nu se lăsau de convenție; natural pe cât erà posibil.

Se legaseră prin jurământ de a face să păcătuiască toate nevestele prietenilor, dar mai cu seamă nevestele celor foarte intimi. Așa că imediat ce unul din ei le părăsea societatea, ca să întemeeze o familie, avea grijă să se certe cu foști săi tovarăși.

Fie-care trebuia să se spovedească când

se găseau la masă ; să-și povestească ultimele aventuri în amănunte, cu relații precise, să spue chiar nume. Tot trâncănind scorniseră o vorbă familiară între dânșii : „Minți ca un holtei“. Aveau ca principiu dispreț pentru femei numind'o „animal“ de plăcere“, citând la ori-ce vorbă pe Schopenhauer Dumnezeuul lor. Susțineau reînființarea haremurilor și turnurilor ; brodaseră pe fața de masă, întrebuințată în fie-care seară de „Celibat“, vechiul precept : „Mulier perpetuus infans“ iar de desupt versul lui Alfred de Vigny :

Copil bolnav femeia pătat în ori-ce lună.

Ast-fel că tot disprețuindu-le nu gândeau de cât la ele, le aveau în minte, nu trăiau de cât pentru ele, închinând femeilor toate dorințele și sbuciumările lor. Cei însurați îi porecliseră crai bătrâni, glumeau pe socoteala lor, dar își păzeau căminul. Pe la șampanie începură mărturisirile. În astă seară bătrânii mei — căci îmbătrâniseră tot povestindu-și aventuri din ce în ce mai galante — nu mai isprăveau. De-o lună fiecare sedusese cel puțin câte-o femeie pe zi ; și ce femei ! Cum nu se poate mai tinere, mai nobile, mai bogate și mai frumoase.

Când și-au terminat isprăvile, unul din ei, acela care vorbise primul și îi ascultase în urmă pe ceilalți, se ridică după scaun.

— „Acum când ne-am isprăvit brașoavele

vă propun să vă povestesc nu ultima ci prima mea aventură de dragoste, întâia din viață, prima mea cădere (căci a fost cădere) în brațele unei femei. Oh! nu vreau să vă istorisesc cum să vă spun? . . . cel dintâi debut al meu... nu. Primul pârleaz sărit, (zic pârleaz la figurat) n'are nimic interesant. El e de obicei greoi; îți vii în fire par'că nițel mândrit, cu o iluzie mai puțin, cu oarecare desgust și tristețe. Îți rămâne o senzație de scârbă fizică și morală cum ai atinge din întâmplare un lucru lipicios și n'ai găsi apă să te speli. Poți să'ți freci mâinele, degeaba, pielea'i tot murdară. Și cum ne mai obicinuim de repede și ușor. Oh! Foarte ușor! Dupe mine, v'o spun drept, îmi pare rău că nu l'am putut sfătui pe Dumnezeu când a zămislit dragostea. Ce-ași fi scornit nu știu bine, dar sunt sigur că o ticluiam altfel. Aș fi căutat ceva mai convenabil... mai poetic... da... mai poetic. Găsesc că bunul Dumnezeu s'a arătat într'adevăr prea... prea... naturalist. Invenția sa n'are poezie. Deci cum vă spuneam, vreau să vă poveștesc despre prima femeie din lumea bună, prima femeie pe care am sedus'o! Ba nu,.. am greșit, vreau să zic, care m'a sedus. Știți foarte bine, la 'nceput noi suntem momiți, pe când mai pe urmă... — aș, ce pe urmă—tot noi dăm în laț. Iubita mea era una din prietenele mamei; femeie drăguță de altfel. Temperamentele de soiul ei, când nu

știu ce'i dragostea, e de vină stângăcia lor, când iubese însă, sunt turbate. Se zice că noi le corupem; însă cu ele... ca și la vânătoare; epurele o începe, iar nu vânătorul. Ele nu vor să pară că stau în jurul nostru gata să ne atâte, că fac din noi aceia ce vor; ci că noi bărbații suntem criminalii care le perdem, le aruncăm pe drumuri, le necinstim.... le... mai știu și eu? Asta de care vă spun, nutrea cu siguranță o strânică poftă ca s'o necinstesc. Avea vre-o 35 ani, eu aproape 22. Nu mă gândeam s'o seduc, cum nu'mi trăznea în cap călugăria. Dar într'o zi, făcându'i o vizită, îi contemplan costumul, un capot de cameră deschis mult la piept, așa de mult deschis, că'l asemănam c'o ușă de biserică, când vin credincioșii. M'a luat ușor de mână, mi-a strâns'o, voi știți cum strâng ele la ocazii d'astea — și oftând aproape să leșine un oftat din inimă — mi-a vorbit încet: „Cum te uiți la mine“. M'am roșit ca o pălăgică și m'am fâstâcit mai rău. Vream să plec, dar mi-apucase mâna. N'ar fi fost nimic, dar mi-a strâns'o la piept — un piept provocător — zicându'mi: „Ascultă cum îmi bate inima“. Bătea, ce-i drept. Pricepusem unde vrea s'ajungă, dar nu știam cum să procedez, cum să încep. Oh! Am câștigat mult de-atunci!! Cum stam rezemat, cu o mână pe sânul său, iar cu cealaltă îmi țineam pălăria privind'o surâzând, surâzând

prostește și cam speriat, deodată îmi strigă nervoasă: „Dar bine ești necuviincios și rău crescut“. Repede îmi trăsei mâna, bâlbâind o scuză și plecai plouat, cu capul amețit. Mă prinsese în laț căci o visam și ziua. O găseam drăguță, adorabilă. Inchipindu'mi c'o iubeam, c'o iubisem totd'una, mă hotărâi să fiu mai îndrăsnit, ba chiar obrasnic. Când am întâlnit'o mi-a surâs ușor și pe furis. Oh! Ce surâs! și cum m'a turburat! Mi-a strâns apoi mâna, lung și semnificativ. De atunci, i-am făcut curte mi se pare. Cel puțin așa mi-a spus după ce am sedus-o, cucerit'o, dezonorat'o cu un rar machiavelism, c'o dibăcie nemai pomenită, c'o stăruință de matematic și cu violenții de bandit. Dar groaznic mă neliniștea un lucru: unde o să am victoria? Stam cu familia, și pe ai mei — în afaceri d'astea — nici vorbă să'i conving. Intr'un hotel — ziua nămiaza mare — nu cutezam să intru la brațul unei femei; și ce era mai rău, n'aveam un prieten care să'mi dea sfaturi. M'a descurcat tot dânsa. Intr'o zi, glumind împreună, m'a convins că orice tânăr trebuie să aibă în oraș o cameră cu chirie. Mă luminasem. Cum stam la Paris închiriai o odaie și dânsa veni. Era prin Noemvrie și o asemenea vizită, — ce o doream mai târziu — măîncurecă al naibii, fiindcă nu aveam foc. Și nu puteam să-l aprind

căci soba făcea fum. Cu o zi înainte făcusem gălăgie proprietarului — un fost negustor — care mi făgăduise că va veni cu coșarul cât de curând să vadă ce-i de reparat. Când a venit dânsa i-am spus sincer că: „N'am făcut focul din cauza coșului“. Părea că nu mă ascultă și bolbăroși: „Nu-i nimic... căci... foc... am... eu“. Rămăsei uimit, apoi deodată oprindu-se cam fâstăcită reluă: „Nici nu mai știu ce vorbesc... am înebunit... Nu mai sunt stăpână pe mine... Dumnezeu ce am făcut? Pentru ce am venit? Cât sunt de nenorocită. Ce rușine! Ce rușine!“ și-mi căzu plângând în brațe. I-am crezut sincere remușcărilor și-i jurai c'am s'o respect. Nu apucaii să termin că deodată mi-a căzut la picioare zicându-mi plângând: „Nu vezi că te iubesc? Nu vezi că m'ai învins... m'ai înebunit?“.

Cfezui că-i momentul să fiu mai îndrăzneț.

Nu începusem bine, că se sculă iute și fugi până la dulap ca să se ascundă, țipând îngrozitor: „Nu te uită la mine, nu... te rog. Lumina mă face să roșesc. Cel puțin dacă ar fi noapte; dacă nu ne-am vedea... Ce zici? Noaptea!!! Oh Ce frumos vis!“.

Mă repezii la fereastră, trzsei perdelele astupând cu paltonul orice rază de lumină; apoi cu mâinile întinse ca să nu dau de scaune, cu inima palpitând, o căutai... și o găsii. Pornirăm din nou împreună, dibuind,

spre colțul opus al odăei unde era patul. N'am mers drept, cu siguranță, căci dădui de sobă, de scrin, și în sfârșit... de ce căutam. Uitai pentru o clipă totul într'un extaz frenetic. A fost un ceas de nebunie, de pierdere a cunoștinței, de bucurie supraomenească; după care obosiți de plăcere adormirăm unul în brațele celuilalt. Visai. Dar de odată în vis mi se părú că mă strigă cineva.... că mă chiamă în ajutor și primii un ghiont. Deschisei ochii! Soarele apunea roșu, grandios; străbătea în odae prin fereastra deschisă; părea că ne privește dela orizont, scaldându-mi într'o lumină de apoteoză patul răvășit și o femeie goală culcată în el, care țipă, răcneă, dà din mâini și din picioare, se căzneă să se acopere cu cearșaful, cu perdeaua patului... cu ceva. Iar complectând tabloul, speriați în mijlocul camerei, proprietarul în redingotă, cu portarul și cu un coșar negru ca diavolul, ne priveau tâmpiți.

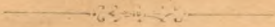
Mă sculai furios gata să-i strâng de gât. — „Ce căutați d-lor la mine?“. Coșarul scăpându-și tinicheaua din mână nu mai putea de răs, portarul leșinase iar proprietarul meu bâlbâia zăpăcit: — „Sunt pentru sobă domnule. Pentru măturat coșul!“ Zbierai— „Eșiți afară“. Cu pălăria în mână, zăpăcit, foarte politicos, proprietarul eși dea'ndăratele murmurând într'una: — „Iertați-mă, domnule,

scuzați-mă, dacă aș fi știut că vă deranjez...
n'aș fi venit. Portarul mi-a spus că sunteți în
oraș. Scuzați-mă! Și plecară. De atunci
amicii mei, pot să nu închid fereastra, dar
zăvorul îl trag.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
„OCTAVIAN GOGA”
CLUJ

TABLA DE MATERII.

	<u>Pağ.</u>
Prefața	3
Surorile Rondoli	7
El ?	47
Zăvorul	66

NOU! NOU! NOU!

N'a fost și nici va fi un roman mai senzațional, ca renumitul roman istoric.

BORGIA

A apărut complet în **4** volume cu frumoase ilustrații, iar costul e numai **4 Lei 50 Bani**.

Depozit la „Librăria Papetăria și Tutungeria“ din splaiul Bibescu-Vodă, No. 1, colț cu calea Șerban-Vodă No. 2, București.

Se mai află de vânzare la editura *Biuroului Universal*, Atanasie I. Nițeanu, strada Negru-Vodă, No. 21 București, cum și la toate librăriile din țară.

CITIȚI

și frumosul roman eroic „Pe câmp de glorie“, de renumitul scriitor Henryk Sienkiewicz; Costă 3 lei. Depositul și vânzarea ca la romanul **Borgia!**

BUCUREȘTI

STABILIMENT DE ARTE GRAFICE „UNIVERSALA“

No. 14 — Strada Covaci — No. 14

1907

30.000 lei

Apărătorul Săteanului

Revistă populară

Pentru stărpirea relilor de care e bântuită populațiunea rurală

Apare de două ori pe lună.

Proprietatea și editura : **Afanasie I. Nifeanu**

Abonamente 5 lei pe an cu premiu.

„ 2 „ 50 bani pe 6 luni.

Pe hârtie velină 20 lei pe an.

Redacția și Administrația ; Str. Negru-Vodă
No. 21, București.

E singura revistă care tinde a lumina și apăra pe poporul de la sate.

A apărut până acum No. 12 din anul al 11-lea.

Din 5 abonați plătiți, unul sigur câștigă premiu în cărți, egal cu 5 lei abonamentul.

No. de probă se trimite gratis la cerere.

Această revistă n'ar trebui să lipsească din nici o casă.

O recomandăm cu tot dinadinsul stimaților noștri cititori.

„BIBLIOTECA UNIVERSALĂ“